

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-28>

УДК 336.76.043.5

Попель Сергій Анатолійович

кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи страхування та
фондового ринку,
Хмельницький університет управління і права імені Леоніда Юзькова
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3834-1049>

Serhii Popel

Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law

**МІЖНАРОДНІ ФІНАНСОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА УКРАЇНА:
СТРАТЕГІЧНІ ВЕКТОРИ СПІВПРАЦІ****INTERNATIONAL FINANCIAL ORGANIZATIONS
AND UKRAINE: STRATEGIC COOPERATION VECTORS**

Анотація. У статті визначено сутність міжнародних фінансових організацій, критерії класифікації, функції та їх місце у глобальній економіці. Проаналізовано передумови та обставини, що зумовлюють необхідність співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями, а також зазначено, членом яких інституцій вона є. Окреслено основні напрями співпраці, включаючи фінансову підтримку, макроекономічну стабілізацію, сприяння структурним реформам та розвиток інфраструктури. Зроблено висновок, що з моменту набуття незалежності України у 1991 році взаємодія з міжнародними фінансовими організаціями є важливим елементом її економічного розвитку та макроекономічної стабільності. Крім того, визначено, що МФО забезпечують значну фінансову підтримку в умовах війни, допомагають стабілізувати економіку, фінансувати критичні видатки, сприяти реформам і залученню інвестицій.

Ключові слова: міжнародні фінансові організації, реформи, інфраструктурні проекти, макроекономічна стабільність, фінансова допомога.

Summary. The purpose of this article is to explore the role of international financial organizations in ensuring Ukraine's macro-financial stability, analyze key areas of cooperation, and assess the volume of financial assistance received. The article defines the essence of international financial organizations, their classification criteria, functions, and role in the global economy. It examines the prerequisites and circumstances that necessitate Ukraine's cooperation with these institutions and outlines the country's membership in them. The key areas of cooperation are highlighted, including financial support, macroeconomic stabilization, structural reforms, and infrastructure development. The findings indicate that since Ukraine gained independence in 1991, its interaction with international financial organizations has been a crucial element of economic development and macroeconomic stability. Furthermore, these organizations provide significant financial assistance during wartime, help stabilize the economy, finance critical expenditures, support reforms, and attract investments. However, the study also acknowledges certain negative aspects of such cooperation, including increasing external debt, strict lending conditions, partial loss of economic sovereignty, corruption risks, and social consequences associated with reduced public spending and higher tariffs. These challenges create additional economic and social pressures, necessitating a balanced approach to the utilization of international financial assistance. The practical significance of this study lies in identifying the main areas of Ukraine's cooperation with international financial organizations and assessing the volume of financial aid received. Additionally, the study highlights their role in sustaining the economy during crises, particularly wartime. The scientific novelty of the research is a comprehensive analysis of the role of international financial organizations in ensuring Ukraine's macro-financial stability, considering modern challenges, including military conflicts.

Keywords: International financial organizations, macro-financial stability, financial assistance, economic development, structural reforms.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку світової економіки супроводжується масштабними трансформаціями, що спричинені глобалізацією, прискореним технологічним прогресом, геополітичними конфліктами та зміною клімату. В таких умовах більшість країн світу стикаються

із фінансовими труднощами, що можуть уповільнювати їхній економічний розвиток та посилювати макроекономічну нестабільність. Це зумовлює необхідність пошуку додаткових фінансових ресурсів та механізмів підтримки економіки на міжнародному рівні. Одним із таких джерел є

ресурси міжнародних фінансових організацій, які відіграють все більш важливу роль у глобальній економіці, оскільки завдяки своїм фінансовим інструментам та технічній підтримці вони допомагають країнам долати кризові явища та сприяти довгостроковому економічному розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Останніми роками багато вітчизняних науковців досліджували особливості співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями. Так, Смагло О.В. [1] досліджував стан і перспективи розвитку співпраці між Україною та міжнародними інституціями. Луців Р.С., Кузьменко О.М., Яценко О.В. [2] акцентували увагу на ролі МФО у процесі стабілізації національної економіки. Новак І.М. [3] вивчав процес формування взаємовідносин України з міжнародними фінансовими організаціями та їх вплив на розвиток економіки країни. Захожай К.В. та Славкова А.А. [4] розглядали діяльність МФО у контексті забезпечення макрофінансової стабільності держави.

Попри наявність значної кількості наукових досліджень у цій сфері, актуальність вивчення даного питання залишається високою, особливо з огляду на сучасні економічні виклики, зумовлені глобальними кризами та фінансовою нестабільністю. Крім того, доцільність проведення подальших розвідок обумовлюється необхідністю пошуку більш ефективних механізмів співпраці України з міжнародними фінансовими інституціями.

Мета статті. Дослідити роль міжнародних фінансових організацій у забезпеченні макрофінансової стабільності України, проаналізувати основні напрями співпраці та обсяги отриманої фінансової допомоги.

Виклад основного матеріалу дослідження. Міжнародні фінансові організації – це інституції, що створені на основі міжнародних угод між кількома країнами з метою сприяння економічному розвитку, забезпеченню фінансової стабільності та підтримки міжнародних фінансових відносин. МФО здійснюють свою діяльність шляхом надання фінансових ресурсів, кредитів, технічної допомоги та консалтингових послуг країнам, що потребують підтримки, зокрема для проведення структурних реформ, розвитку інфраструктури та зміцнення фінансових систем.

Сьогодні у світі існує значна кількість міжнародних фінансових організацій, які можна класифікувати за різними критеріями:

- за формою організації (міжурядові та неурядові);
- за джерелами фінансування (фінансуються через внески учасників та через залучення ресурсів на фінансових ринках);
- за функціональністю (організації, які регулюють валютну систему і платіжні баланси та які здійснюють підтримку економічного розвитку та реалізацію інфраструктурних проєктів);

- за типами фінансування (надають фінансові ресурси урядам або приватному сектору);
- за цільовими країнами в яких здійснюється діяльність (реалізують проєкти в країнах що розвиваються або найбідніших країнах);
- за галузевою та географічною спеціалізацією (організації, що фінансують конкретні галузі або регіони);
- за методами управління ризиками та правовим регулювання (інституції, що мінімізують інвестиційні ризики та організації, що займаються арбітражем та урегулюванням інвестиційних спорів) тощо.

Проте таким, що використовується найчастіше є поділ МФО за територіальним охопленням або масштабом діяльності. Відповідно до цього критерію їх можна поділити на ті, що функціонують на глобальному (міжнародні фінансові організації, що належать до системи ООН) (рис. 1) та регіональному рівні (рис. 2).

Як уже було зазначено раніше МФО відіграють ключову роль у забезпеченні стабільності світової економічної системи, що пов'язано із виконанням низки функцій. Так, Сіденко С.В. та Кульбіда М.В. виділяють такі основні функції міжнародні фінансові організації [6]:

- виступають регулятором світового господарства і міжнародних валютно-фінансових відносин;
- здійснюють нагляд за міжнародною валютною системою;
- стимулюють макроекономічну стабільність і структурну перебудову реального сектору економіки;
- надають технічну допомогу та консультації країнам-членам, а також діляться досвідом із країнами, що здійснюють соціально-економічні трансформації;
- здійснюють моніторинг за станом економіки країн-членів і виконанням ними взятих на себе зобов'язань перед МФО.

Таким чином, роль міжнародних фінансових організацій полягає у забезпеченні стабільності світової фінансової системи. Досягнення цієї мети може бути здійснено завдяки реалізації заходів у таких двох напрямках, як:

- надання допомоги окремим країнам у подоланні криз: фінансові кризи, економічний спад і рецесія, кризи в окремих секторах, інфляційні кризи, торгові кризи тощо.
- забезпечення сталого розвитку: розвиток інфраструктури, освіти, охорони здоров'я, та екологічних проєктів; подолання соціальної нерівності та бідності; цифровізація фінансових систем; фінансування інновацій та технологій.

Не менш важливою є роль МФО для України, оскільки вони забезпечують фінансову підтримку в умовах війни, допомагають стабілізувати економіку, фінансувати критичні видатки, сприяти

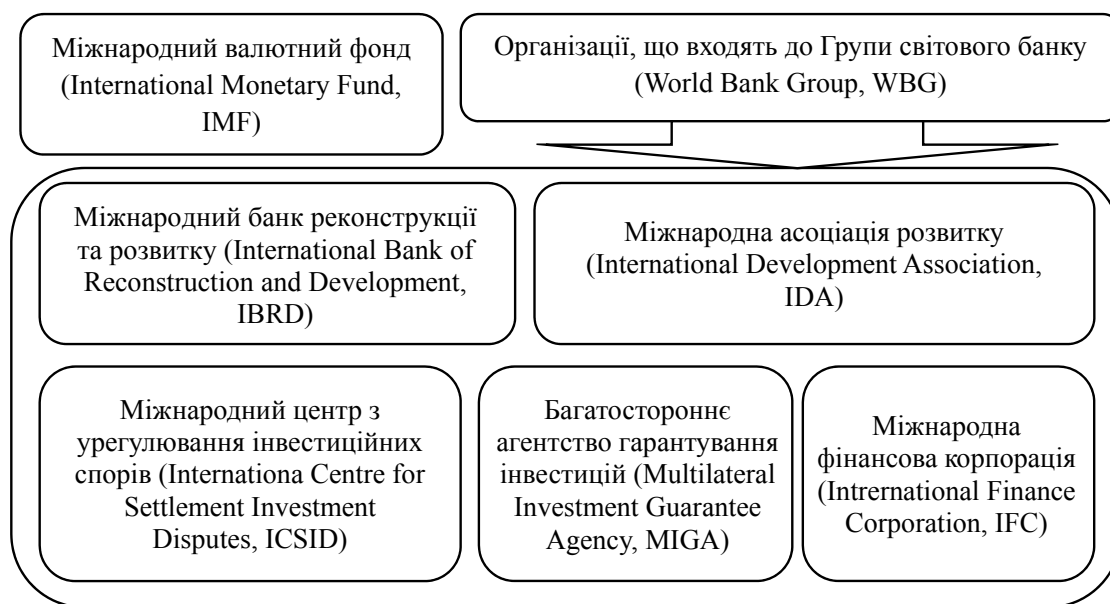

Рисунок 1 – структура Групи світового банку

Джерело: на основі [5]

реформам і залученню інвестицій, що є ключовим фактором для відновлення та подальшого розвитку країни.

З моменту набуття незалежності України у 1991 році співпраця з міжнародними фінансовими організаціями є важливим елементом її економічного розвитку та макроекономічної стабільності. Крім того, варто зазначити наявність низки інших передумов, що зумовлюють необхідність співпраці країни з МФО, зокрема:

- *політична та економічна трансформація*. З набуттям незалежності Україна здійснювала перехід від планової до ринкової економіки, що супроводжувалося макроекономічною нестабільністю, підвищеним рівнем інфляції, кризою державних фінансів та постійним зростанням розміру державного боргу, що викликало потребу у залученні міжнародної фінансової допомоги;

- *економічна стабілізація*. Необхідність залучення зовнішніх джерел фінансування для проведення економічних реформ, стабілізації валютного ринку, збільшення обсягу інвестицій та розбудова фінансової інфраструктури;

- *модернізація економіки та здійснення структурних реформ*. Залучення фінансової допомоги для проведення структурних реформ, зокрема: приватизація, лібералізація торгівлі, реформа банківського сектору, децентралізація, антикорупційна реформа, демонополізація енергетичного сектору;

- *інтеграція у міжнародні фінансові структури*. З метою забезпечення економічного зростання та інтеграції у міжнародну економіку виникла необхідність вступу до основних міжнародних фінансових організацій (МВФ, Групи Світового

банку, ЄБРР), що відкриває доступ до зовнішніх інвестицій та кредитів;

- *глобалізація та потреба у міжнародному співробітництві*. Необхідність адаптації економіки до вимог глобальних ринків та інтеграції у світову економічну систему;

- *геополітична ситуація*. Протягом усієї історії Україна знаходилася в умовах значної геополітичної нестабільності, що зумовлювало необхідність залучення підтримки міжнародних інституцій для забезпечення національної безпеки та економічної стабільності;

- *підвищення довіри інвесторів*. Співпраця з міжнародними фінансовими організаціями дає можливість покращувати свій кредитний рейтинг і тим самим залучати фінансові ресурси на міжнародних ринках на більш вигідних умовах.

Саме ці обставини і обумовлювали необхідність налагодження активної співпраці між Україною та міжнародними фінансовими організаціями. Фактична співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями розпочалася у 1992 році, коли Україна стала членом Міжнародного валютного фонду і Світового банку. Сьогодні ж Україна тісно взаємодіє та є членом різних міжнародних фінансових організацій (табл. 1)

Протягом багатьох років співпраці між Україною та МФО було реалізовано значну кількість проектів які загалом можна класифікувати на три такі групи [4]:

- 1) проекти макроекономічної стабілізації економіки та структурних перетворень в окремих секторах (системні проекти);
- 2) інвестиційні проекти;
- 3) проекти міжнародної технічної допомоги.

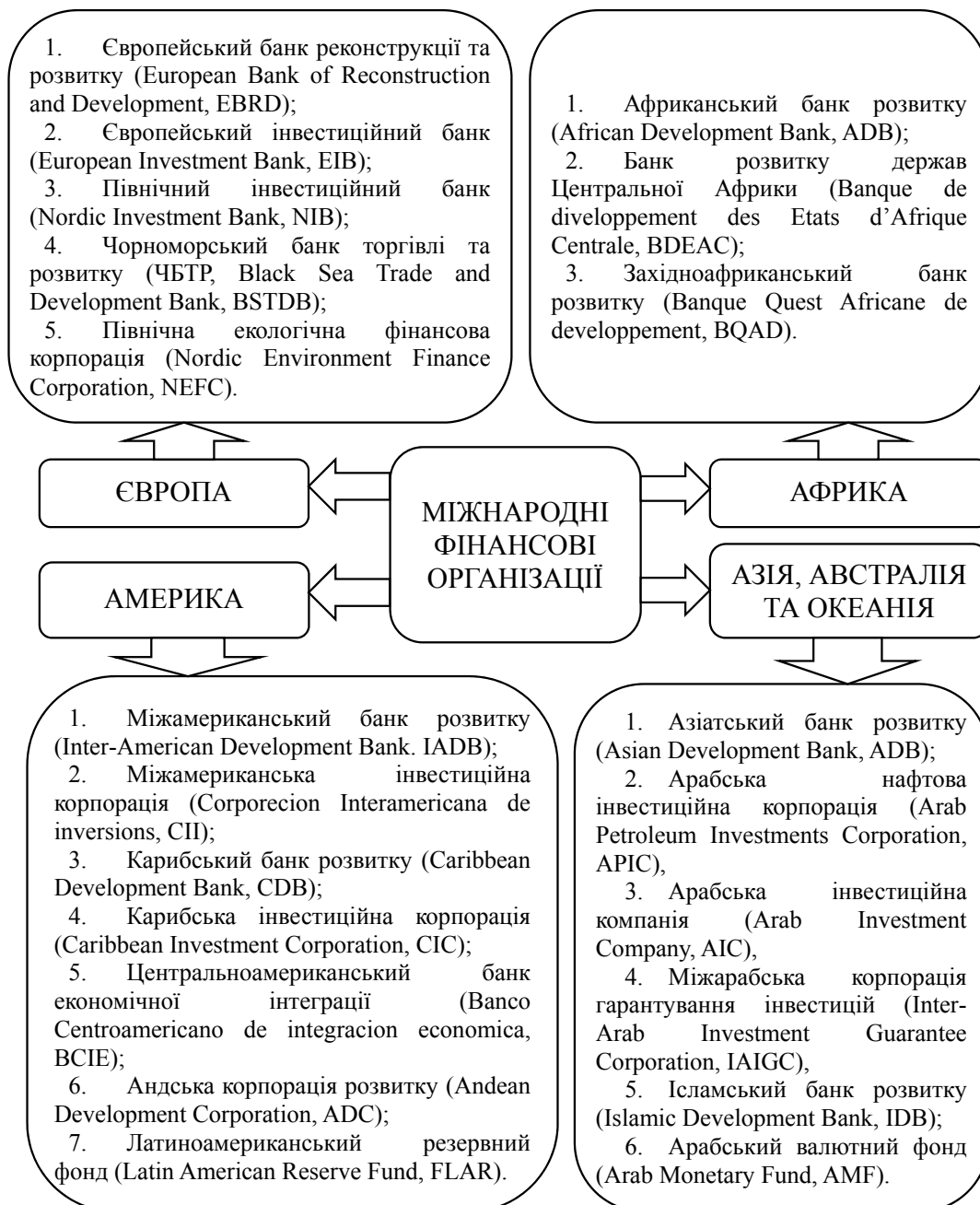

Рисунок 2 – Найвпливовіші регіональні міжнародні фінансові організації

Джерело: власна розробка

Якщо ж детальніше дослідити реалізовані проекти, то варто відзначити їх приналежність до різних сфер господарювання та те, що особливу увагу сконцентрована на інфраструктурних, соціальних та економічних напрямках, зокрема:

- забезпечення макроекономічної стабільності (стабілізація валютного курсу, контроль інфляції та підтримка економічної рівноваги);
- покриття дефіциту бюджету;
- реформа державних інститутів (підвищення ефективності уряду та загалом державного управління, боротьба з корупцією та підвищення прозорості);

- модернізація економіки (приватизація, дерегуляція, реформи в енергетичному секторі, фінансовому секторі та сільському господарстві);

- інвестиції у інфраструктурні проекти (модернізація дорожньої інфраструктури, водопостачання, енергетичних мереж, а також екологічні ініціативи);

- програми підтримки малого і середнього бізнесу (пільгове кредитування, технічна допомога, освітні програми для підприємців);

- створення сприятливого клімату для ведення бізнесу та покращення доступу до міжнародних ринків;

Таблиця 1 – Міжнародні фінансові організації членом яких є Україна

МФО	Дата приєднання
Міжнародний валютний фонд (МВФ)	1992 рік
Група Світового банку (СБ): • Міжнародний банк реконструкції та розвитку; • Міжнародна асоціація розвитку; • Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних спорів; • Багатостороннє агентство гарантування інвестицій; • Міжнародна фінансова корпорація.	1992 рік
Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР)	1992 рік
Чорноморський банк торгівлі та розвитку (ЧБТР)	1997 рік
Азійський банк розвитку (АБР)	2007 рік
Європейський інвестиційний банк (ЄІБ)	2007 рік
Міжнародна організація фінансових ринків (IOSCO)	1998 рік

Джерело: [7]

- реформи у сфері соціального забезпечення, освіти та охорони здоров'я;
- зниження рівня бідності, покращення рівня життя населення та підтримка соціально вразливих груп населення;
- покращення фінансової грамотності населення та бізнесу;
- екологічні ініціативи: боротьба зі змінами клімату та збереження природних ресурсів;
- підтримка обороноздатності та забезпечення національної безпеки.

Для реалізації вищезазначених проєктів та ініціатив міжнародні фінансові організації акумулювали та надали значні фінансові ресурси. Обсяги фінансових ресурсів отриманих Україною від міжнародних фінансових організацій з моменту набуття незалежності наведено у таблиці 2.

Таким чином, основним фінансовим донором України виступає Міжнародний валютний фонд, який протягом періоду незалежності України інвестував в країну близько 53,9 млрд дол. Ці кошти були спрямовані насамперед для цілей стабілізації економіки, проведення структурних реформ і покриття дефіциту бюджету. Також, важливими кредиторами виступають такі дві інституції, як Група світового банку та Європейський банк реконструкції та розвитку, які надали допомогу в розмірі близько 30 млрд дол. і 21,29 млрд дол. відповідно. Їх кошти передусім були спрямовані на інфраструктурні проєкти, заходи з покращення інвестиційного клімату, посилення енергетичної

безпеки, в тому числі для стимулювання зеленої енергетики. Європейським інвестиційним банком була реалізована низка проєктів у сфері інфраструктури, енергетики і малого та середнього бізнесу на суму більше 8 млрд дол. Найменше коштів було надано Банком розвитку Ради Європи – близько 200 млн дол, оскільки він фокусується на реалізації невеликих проєктів у сфері освіти, охорони здоров'я та місцевого розвитку.

Варто зауважити, що протягом перших двадцяти років співпраці між Україною та МФО розмір фінансових ресурсів, які отримувала країна був незначним, про те в останні роки та із початком військової агресії вони значно зросли.

Так, за даними прем'єр-міністра Дениса Шмигала, від початку повномасштабної війни Міжнародний валютний фонд надав Україні понад 12,4 млрд дол., з яких 9,8 млрд дол. – у межах програми розширеного фінансування EFF. У 2025 році планується залучити від МВФ ще 2,7 млрд дол.

Світовий банк у 2024 році уклав 28 угод на підтримку України загальним обсягом 31,8 млрд дол., з яких 22,9 млрд дол. (72%) становлять гранти [9].

З початку війни ЄБРР інвестував понад 6,2 млрд євро в Україну. Зокрема інвестиції були спрямовані у енергетичний сектор, а саме галузь відновлюваної енергетики та розвиток державної та муніципальної інфраструктури [10].

Від початку повномасштабного російського вторгнення значну фінансову підтримку надавав Європейський інвестиційний банк, яка стано-

Таблиця 2 – Фінансові ресурси отримані Україною від МФО за роки незалежності

Інституція	Обсяги допомоги
Міжнародний валютний фонд	53,9 млрд дол. США
Група світового банку	27,37 млрд дол. США та 2,24 млрд євро
Європейський банк реконструкції та розвитку	22,11 млрд євро
Європейський інвестиційний банк	більше 7 млрд євро, з додатковими зобов'язаннями на суму понад 1 млрд євро
Банк розвитку Ради Європи	200 млн євро

Джерело: [8]

вила близько 2 млрд євро. Ресурси були спрямовані на відновлення соціальної інфраструктури: лікарень, освітніх закладів, соціального житла, систем водопостачання та водовідведення на декупованих територіях і територіях, близьких до зон бойових дій, зокрема у Київській, Одеській, Сумській, Харківській, Миколаївській і Запорізькій областях [11].

З 2022 року Україна отримала значні обсяги фінансової допомоги від міжнародних фінансових організацій, що допомогло країні стабілізувати економіку в умовах війни, відновити критичну інфраструктуру та підтримати соціальну сферу. Зокрема, надані кошти сприяли фінансуванню важливих державних програм, зокрема у сферах енергетики, транспорту та охорони здоров'я.

Висновки. Отже, отримана фінансова допомога від міжнародних фінансових організацій

відіграє ключову роль у підтримці макроекономічної стабільності України, фінансуванні реформ та відновленні економіки в умовах триваючих викликів. Попри це варто зазначити наявність і певних негативних проявів такої співпраці, зокрема: зростання зовнішнього боргу, жорсткі умови кредитування, втрату частини економічного суверенітету, корупційні ризики та соціальні наслідки, пов'язані зі скороченням державних витрат і підвищенням тарифів. Це створює додатковий економічний і соціальний тиск, що вимагає зваженого підходу до використання міжнародної допомоги.

Попри це, в умовах військової агресії співпраця з МФО залишається критично важливою. Водночас Україна має активно шукати нові напрями співпраці, зокрема грантові програми, інвестиційні проєкти та партнерства, що зменшують боргове навантаження та сприяють сталому розвитку.

Список використаних джерел:

1. Смагло О.В. Стан та перспективи розвитку співпраці між Україною та міжнародними інституціями. *Економіка та суспільство*. №14. 2018. С. 856–861. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/14_ukr/123.pdf (дата звернення: 01.04.2025).
2. Яценко О.В., Кузьменко О.М., Луців Р.С. Роль міжнародних фінансових інституцій в стабілізації національної економіки. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. Випуск 3 (12). С. 19–25. URL: <http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/388/369> (дата звернення: 01.04.2025).
3. Новак І.М. Міжнародні фінансові організації та їх значення у процесі розвитку економіки України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Випуск 11. С. 171–175. URL: <http://global-national.in.ua/archive/11-2016/38.pdf> (дата звернення: 01.04.2025).
4. Захожай К.В., Славкова А.А. Діяльність міжнародних фінансових організацій у контексті забезпечення макрофінансової стабільності держави. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск 66. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-99> (дата звернення: 01.04.2025).
5. Офіційний сайт Групи світового банку. URL: <https://www.worldbank.org/ext/en/home> (дата звернення: 01.04.2025).
6. Сіденко С.В., Кульбіда М.В. Міжнародні фінансові організації у процесах економічної модернізації країни. *Міжнародна економічна політика*. 2020. № 1–2 (32–33). С. 100–136. DOI: https://doi.org/10.33111/ier.2020.32_33.05 (дата звернення: 01.04.2025).
7. Співпраця з міжнародними фінансовими організаціями. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/international/financial-institutions> (дата звернення: 01.04.2025).
8. Співпраця України з Міжнародними фінансовими організаціями. URL: <https://mof.gov.ua/uk/spivrobotnictvo-shhodo-zaluchannja-finsuvannja-mfo> (дата звернення: 01.04.2025).
9. Як партнери допомагають Україні нести фінансовий тягар великої війни. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3964100-ak-partneri-dopomagaut-ukraini-nesi-finansovij-tagar-velikoi-vijni.html> (дата звернення: 01.04.2025).
10. ЄБРР оприлюднив розмір допомоги для України на 2025 рік. URL: https://24tv.ua/economy/yaku-dopomogu-otrimaye-ukrayina-vid-yebr-2025-rik-ekonomika_n2747425 (дата звернення: 01.04.2025).
11. EIB-backed Ukraine Recovery Programme kicks off as critical infrastructure projects get underway. URL: <https://www.eib.org/en/press/all/2024-101-eib-backed-ukraine-recovery-programme-kicks-off-as-critical-infrastructure-projects-get-underway> (дата звернення: 01.04.2025).

References:

1. Smaglo O.V. (2018) Stan ta perspektyvy rozvytku spivpratsi mizh Ukrajinou ta mizhnarodnymy instytutstijamy. [The current state and prospects of cooperation between Ukraine and international institutions]. *Ekonomika ta suspilstvo*. no. 14. Available at: https://economyandsociety.in.ua/journals/14_ukr/123.pdf (in Ukrainian)
2. Yatsenko O. V., Kuzmenko O. M., Lutsiv R. S. (2024) Rol mizhnarodnykh finansovykh instytutstiyi v stablyzatsiyi natsional'noyi ekonomiky. [The role of international financial institutions in stabilizing the national economy]. *Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka – Digital economy and economic security*. no. 3 (12). Available at: <http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/388/369> (in Ukrainian)
3. Novak I.M. (2016) Mizhnarodni finansovi orhanizatsiyi ta yikh zachennya u protsesi rozvytku ekonomiky Ukrainy. [International Financial Organizations and Their Role in the Economic Development Process of Ukraine]. *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky – Global and National Problems of Economics*, no. 11. Available at: <http://global-national.in.ua/archive/11-2016/38.pdf> (in Ukrainian)

4. Zakhzhay K. V., Slavkova A. A. (2024) Dijal'nist' mizhnarodnykh finansovykh orhanizatsij u konteksti zabezpechennya makrofinansovoyi stabil'nosti derzhavy. [Activities of International Financial Organizations in the Context of Ensuring the Macroeconomic Stability of the State]. *Ekonomika ta suspil'stvo – Economics and Society* no. 66. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-99> (in Ukrainian)
5. Official website of the World Bank Group. Available at: <https://www.worldbank.org/ext/en/home>
6. Sidenko S. V., Kulbida M. V. (2020) Mizhnarodni finansovi orhanizatsiyi u protsesakh ekonomichnoyi modernizatsiyi krayin [International financial organizations in the processes of economic modernization of countries]. *Mizhnarodna ekonomichna polityka – International Economic Policy*. no. 1–2 (32–33). Available at: http://iepjournal.com/journals/32-33/2020_5_Sidenko_Kulbida.pdf (in Ukrainian)
7. Cooperation with international financial institutions. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/about/international/financial-institutions> (in Ukrainian)
8. Ukraine's cooperation with international financial institutions. Available at: <https://mof.gov.ua/uk/spivrobitnictvo-shhodo-zaluchannja-finansuvannja-mfo> (in Ukrainian)
9. How partners help Ukraine bear the financial burden of the great war. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3964100-ak-partneri-dopomagaut-ukraini-nesiti-finansovij-tagar-velikoi-vijni.html> (in Ukrainian)
10. EBRD announces size of aid for Ukraine in 2025. Available at: https://24tv.ua/economy/yaku-dopoomogu-otrimaye-ukrayina-vid-yebrr-2025-rik-ekonomika_n2747425 (in Ukrainian)
11. EIB-backed Ukraine recovery programme kicks off as critical infrastructure projects get underway. Available at: <https://www.eib.org/en/press/all/2024-101-eib-backed-ukraine-recovery-programme-kicks-off-as-critical-infrastructure-projects-get-underway>

Стаття надійшла до редакції 01.04.2025